

Ключові слова: вибір, міжнародне приватне право, міжнародне право, право вибору.

Keywords: choice, international private law, international law, right to choose.

Вороніна Надія Вікторівна,

*кандидат юридичних наук доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЩОДО ПИТАНЬ ВДОСКОНАЛЕННЯ СТРАХОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Розвиток вітчизняного ринку страхових послуг в сучасних умовах тісно взаємопов'язаний з розвитком національної економіки, оскільки дозволяє акумулювати значні довгострокові інвестиційні ресурси, залучаючи кошти через різноманітні програми страхування. Розширення страхового бізнесу створює робочі місця, активізує впровадження інновацій, стимулює стійкість економіки і пом'якшує наслідки глобальних ризиків.

Враховуючи, те, що щорічно у значній кількості людей в світі виникає необхідність страхувати автомобіль, житло, життя, здоров'я і т.д. Таким чином, в будь-якій державі необхідним є комплекс заходів спрямованих на захист споживачів страхових послуг.

Закон України «Про страхування» (далі – Закон) було прийнято в 1996 році. Впродовж всіх цих років з метою вдосконалення Закону в нього вносилися безліч різних змін і доповнень.

Разом з цим, в ході його аналізу були виявлені ряд колізій, прогалин, дублювань, норм які неефективно реалізуються та інших недоліків. ЦК України який містить главу 67 «Страхування» на жаль, не покращив ситуацію. І.В. Рудь стверджує, що «повільний розвиток страхового ринку України спричинено недосконалою законодавчо-нормативною базою, відсутністю чіткого механізму здійснення страхових послуг та іншими чинниками [1].

Початок формування системи законодавчих актів, що регулюють страхування, було покладено ще до революції. У радянський період ця система була спрощена до мінімуму, так як в умовах державної монополії в розгалуженій законодавчій базі не було необхідності.

Всю сукупність нормативних актів, що регулюють страхові відносини в Україні умовно можна розділити на три рівні.

Перший рівень – це цивільне законодавство України. Основна його роль – в забезпеченні рівності прав суб'єктів у всіх сферах ринкової економіки. В першу чергу сюди відносяться глава 67 Цивільного кодексу України [2] і Закон України «Про страхування» [3]. Вони є базовими для розробки інших нормативних документів другого і третього рівня, а також документів страхових компаній.

Другий рівень – спеціальне (галузеве) законодавство, яке регулює правові та економічні відносини безпосередньо в сфері страхування. До них відносяться, наприклад, Закон «Про обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» [4], Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування [5] (2003 р.)» [6] і т.д. Документи цього рівня забезпечують правове регулювання окремих напрямків страхової діяльності.

Третій рівень – це нормативні акти Кабінету Міністрів України, міністерств та відомств, наприклад, Постанова правління Пенсійного фонду України про «Порядок подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» [7], Постанова Кабінету міністрів України «Порядок призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов’язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві» [8].

З одного боку, вважається, що нормативно-правові акти логічно пов’язанні між собою, доповнюють та уточнюють окремі положення. Однак, якщо ж зробити спробу оцінити зміст складових основних частин, то зрозуміємо, що між ними відсутній взаємозв’язок, що в цілому впливає на страхові зобов’язання.

ЦК України і Закон «Про страхування» також побудовані без урахування принципів взаємозв’язку. Крім того, існують внутрішні суперечності, нечіткість норм, прогалини і відсутність механізму реалізації окремих норм в ЦК України і Законі. Відсутність єдиного концептуального підходу при внесенні безлічі змін до Закону. Стихійне формування масиву актів з обов’язкового страхування та протиріччя цих актів ЦК України і Закону «Про страхування».

Слід зазначити, що страхове законодавство в Україні знаходиться в стадії розвитку, і тому не відповідає вимогам часу. І якщо, наприклад, в країнах Європейському Союзі або в США люди і організації страхуються буквально на всі випадки можливих втрат, включаючи втрати майна, здоров’я, життя, то в Україні сфера страхування досить обмежена як в правовому плані, так і з точки зору попиту і пропозиції.

Так, наприклад, в нашій країні відсутні системи обов’язкового страхування ризиків, в тому числі і ризиків, пов’язаних з такими надзвичайними ситуаціями, як техногенні або природні катастрофи, терористичні акти. Ось чому шведи й італійці можуть спокійно подорожувати по закордонних країнах, знаючи, що будь-який збиток, який вони понесуть у разі екстремальної ситуації, буде повністю покритий за договором страхування.

Отже, вдосконалення страхового законодавства та його правозастосування є обов’язковими умовами для забезпечення надійності для

суб'єктів страхової справи і захисту прав страхувальників і застрахованих осіб. Внаслідок рекодифікації глави 67 ЦК України необхідно напрацювати єдиний понятійний апарат, що надасть можливість уникнути внутрішніх суперечностей та проблем.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рудь І.В. Тенденції розвитку страхового ринку в Україні // http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/5_2017_ukr/39.pdf
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356
3. Про страхування: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 18, ст. 78
4. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. – № 1. – ст.1
5. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – №№ 49-51. – ст. 376
6. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 15. – ст.190.
7. Порядок подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Постанова правління Пенсійного фонду України» // Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-2013-п>
8. Порядок призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві : Постанова Кабінету міністрів України // Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-2013-п>

Ключові слова: страхування, страхові ризики, види страхування, збитки, страхувальники, застраховані.

Keywords: insurance, insurance risks, types of insurance, losses, insurers, insured.